

Biografia Profesora Stanisława Rudolfa

Profesor Stanisław Rudolf jest wybitnym naukowcem, dydaktykiem i organizatorem. Jego osiągnięcia w ciągu 40 lat kariery akademickiej mogłyby się złożyć na kilka życiorysów naukowych. Wielokrotnie podejmował On badania, jakich wcześniej w Polsce nie prowadzono. W sferze dydaktycznej Profesor jest autorem nowatorskich koncepcji kształcenia i ma wielu wychowanków, którzy pod Jego kierunkiem rozpoczęli i kontynuują kariery naukowe. Jego imponujący dorobek organizacyjny ma także wymiar międzynarodowy. Te wszystkie sukcesy pozostają jednak w cieniu wspaniałej osobowości Profesora Stanisława Rudolfa, która sprawia, że jest On osobą cenioną i poważaną jako naukowiec oraz nauczyciel akademicki, ale również lubianą w środowisku akademickim, jako wychowawca, kolega, przyjaciel i mistrz.

Stanisław Rudolf urodził się 10 listopada 1940 r. w Parczówku. Początkowo wcale nie myślał o zawodzie ekonomisty. W Liceum Ogólnokształcącym w Opocznie zafascynowała Go chemia, której poświęcał wiele czasu jako aktywny członek koła chemików. W rezultacie rozpoczął studia na Wydziale Matematyki, Fizyki i Chemii Uniwersytetu Łódzkiego, na kierunku chemii. Studia te ukończył w 1964 r., uzyskując tytuł magistra. Nie podjął jednak pracy w zawodzie chemika i kontynuował studia na Wydziale Ekonomiczno-Socjologicznym swojej macierzystej uczelni, które ukończył w 1969 r. z kolejnym dyplomem magisterskim.

W okresie studiów aktywnie uczestniczył w pracach Zrzeszenia Studentów Polskich. W organizacji tej pełnił m.in. funkcje wiceprzewodniczącego oraz przewodniczącego Rady Uczelnianej na Uniwersytecie Łódzkim, wiceprzewodniczącego Rady Okręgowej w Łodzi, gdzie odpowiadał za sprawy nauki. Był także członkiem Rady Naczelnej Zrzeszenia Studentów Polskich oraz przewodniczącym Komitetu Koordynacyjnego Uniwersytetów, zrzeszającego wszystkie rady uczelniane tych uczelni. Zainicjował wtedy organizowanie okresowych spotkań przewodniczących rad uczelnianych kolejno we wszystkich uniwersytetach, w czasie których gospodarze dzielili się swoimi doświadczeniami. Spotkania te umocniły w nim przekonanie, którym chętnie dzieli się ze studentami, że nie

trzeba samemu wszystkiego wymyślać, lecz wystarczy adaptować dobre pomysły do własnych potrzeb.

W 1969 r. Stanisław Rudolf rozpoczął pracę w Instytucie Ekonomii Politycznej, w Zakładzie Kapitalizmu, u prof. dr. hab. Janusza Górskiego, który był promotorem Jego pracy magisterskiej. Przedmiotem Jego zainteresowań naukowych stał się szwedzki model kapitalizmu, któremu poświęcił dysertację doktorską pt. „Próba weryfikacji celów państwa dobrobytu na przykładzie Szwecji”, obronioną w 1974 r. Rok później wyjechał na 5-miesięczny staż naukowy w Wyższej Szkole Handlowej w Sztokholmie, który wykorzystał na przygotowanie książki pt. *Szwedzka polityka dobrobytu*, wydanej nakładem PWN w 1978 r.

Pobyty w Szwecji miał dla Niego przełomowe znaczenie, jeżeli chodzi o zainteresowania naukowe. Poznając bliżej mechanizmy rządzące szwedzką gospodarką, doszedł do wniosku, że u podstaw jej długookresowych sukcesów leży idea pokoju społecznego, stanowiąca rezultat współpracy partnerów społecznych, a więc związków zawodowych i organizacji pracodawców, przy dyskretnej regulacji państwa. Idee państwa dobrobytu opierały się bowiem na szeroko pojętej demokracji ekonomicznej. Szczególne wrażenie zrobiły na Nim słynne na cały świat doświadczenia szwedzkich zakładów Volvo i Saab, wykorzystujących zespoły autonomiczne. Od tego czasu Jego zainteresowania naukowe koncentrują się na partycypacji pracowniczej i demokracji przemysłowej.

Brak tego rodzaju rozwiązań w polskich warunkach sprawił, że Stanisław Rudolf badał głównie doświadczenia zachodnie. Problematyce tej poświęcił 10-miesięczny staż naukowy w Uniwersytecie Pennsylvania w Filadelfii (USA), jaki odbył w roku akademickim 1979/1980. Rezultatem przeprowadzonych tam badań była wydana w 1986 r. nakładem PWN monografia pt. *Demokracja przemysłowa w rozwiniętych krajach kapitalistycznych*, stanowiąca podstawę Jego kolokwium habilitacyjnego. W 1986 r. Rada Wydziału Ekonomiczno-Socjologicznego Uniwersytetu Łódzkiego nadała Mu stopień naukowy doktora habilitowanego nauk ekonomicznych.

Na ten czas przypadł szczególnie owocny okres w działalności naukowej Stanisława Rudolfa, zwłaszcza jeśli chodzi o publikacje naukowe. Jego prace ukazywały się m.in. na łamach takich czasopism, jak: „*Ekonomista*”, „*Comparative Labour Law Journal*”, „*Przegląd Organizacji*”, „*Ekonomika i Organizacja Przedsiębiorstwa*”. W 2001 r. Prezydent Rzeczypospolitej Polskiej nadał Mu tytuł naukowy profesora, a rok później Minister Nauki i Szkolnictwa Wyższego mianował Go na stanowisko profesora zwyczajnego.

Od wspomnianego pobytu w Szwecji Stanisław Rudolf gromadził materiały i doświadczenia dotyczące stosowanych tam form organizacji pracy opartych na zespołach autonomicznych. Bardzo przydatny w tym względzie okazał się Jego udział w konferencji w Toronto w 1981 r. Wraz z delegacją Solidarności odbył

wtedy wizyty pokonferencyjne w zakładach pracy stosujących formy zespołowe w takich krajach, jak: USA (Detroit), Norwegia (Oslo), Szwecja (Kalmar) i Holandia (Rotterdam). Rezultatem tej podróży, jak też wcześniejszych obserwacji była wydana w 1982 r. nakładem Wydawnictwa Uniwersytetu Łódzkiego monografia pt. *Demokracja w przemyśle. Grupy autonomiczne*, pierwsza na ten temat na polskim rynku wydawniczym. Ze względu na pionierski charakter spotkała się ona z dużym zainteresowaniem środowisk naukowych. Najważniejsze jej treści Stanisław Rudolf zawarł następnie w serii sześciu artykułów, publikowanych w kolejnych numerach „Przeglądu Organizacji” w 1984 r. Cykl ten prof. dr hab. Krzysztof Obłój zaliczył do „najciekawszych pozycji roku 1984 w polskim piśmiennictwie naukowym z dziedziny teorii i praktyki organizacji” („Zarządzanie” 1985, nr 2). Podobne cykle artykułów ukazały się również w innych czasopismach. Publikacje te przygotowały w Polsce grunt do szerokiego rozwoju form organizacji pracy opartych na zespołach w wydaniu skandynawskim. W następnych latach Profesor Stanisław Rudolf brał aktywny udział w popularyzacji oraz wdrażaniu tego rodzaju rozwiązań w polskich przedsiębiorstwach. Prowadził na ten temat również badania empiryczne, kierując dwoma programami badawczymi obejmującymi ponad 200 przedsiębiorstw.

Do popularyzacji form zespołowych przyczynił się również Jego udział w pracach „Centrum Studiów Samorządowych”, gdzie kierował sekcją grupowych form organizacji pracy. Prowadził również powołany przez wicepremiera Janusza Patorkiego zespół ds. grupowych form organizacji pracy, skupiający zarówno naukowców, jak i praktyków. Redagował także kolumnę w dzienniku „Rzeczpospolita” pt. *Jakość życia w pracy*. Ukoronowaniem Jego dorobku w tym zakresie była wydana w 1989 r. przez Centrum Studiów Samorządowych w Warszawie monografia pt. *Grupowe formy pracy. Procesy wdrażania*.

Zmianę systemu politycznego i gospodarczego Profesor Stanisław Rudolf potraktował jako szansę na realizację przygotowanych wcześniej koncepcji upowszechniania demokratycznych form organizacji pracy. Wpisywały się one w potrzeby polskich przedsiębiorstw, które stanęły przed bardzo trudnym zadaniem adaptacji do warunków gospodarki rynkowej. Okazało się, że proces takiej adaptacji przebiega znacznie efektywniej, gdy czynnie angażują się w niego pracownicy. Wspólnie z naukowcami z USA (Cornell University) oraz Norwegii (Work Research Institute) Profesor Stanisław Rudolf podjął próbę praktycznej adaptacji koncepcji *action research* w kilku łódzkich przedsiębiorstwach. Przybrały one kształt długookresowych programów. Największy z nich został zrealizowany w łódzkim „Stomilu”.

Wyniesione z realizacji tych programów doświadczenia Profesor Stanisław Rudolf szeroko wykorzystał w licznych publikacjach, w tym zagranicznych (np. na łamach „Economic and Industrial Democracy”). Doświadczenia te sprawiły

również, że z Jego inicjatywy został powołany w 1991 r. Ośrodek Naukowo-Badawczy Partycypacyjnych Form Zarządzania Uniwersytetu Łódzkiego, którym Profesor od początku kieruje. Celem tego ośrodka jest propagowanie rozwiązań partycypacyjnych w polskich przedsiębiorstwach. Z udziałem Profesora Stanisława Rudolfa przygotowano dwie ogólnopolskie konferencje naukowe poświęcone perspektywom rozwoju partycypacji pracowniczej w latach 2001 i 2007.

Wspólnie z przedstawicielami wspomnianych wyżej instytucji zagranicznych Profesor Stanisław Rudolf założył Fundację Demokracji Przemysłowej, której został prezesem. Głównym celem jej działania było finansowanie lub wspieranie w inny sposób działalności Ośrodka Naukowo-Badawczego Partycypacyjnych Form Zarządzania Uniwersytetu Łódzkiego. Oprócz wspomnianych programów realizowanych w przedsiębiorstwach ważnym jej celem była integracja ekonomistów, zarówno tych ze środowiska akademickiego, jak i z praktyki gospodarczej. Jedną z ciekawszych inicjatyw w tym zakresie stanowiły tzw. seminaria czwartkowe, na których raz w miesiącu, w czwartek, gromadzili się dyrektorzy i prezesi zarządów łódzkich przedsiębiorstw oraz przedstawiciele środowiska akademickiego w celu prezentacji aktualnych problemów ekonomicznych oraz poszukiwania ich rozwiązań. Spotkania takie odbywały się przez siedem lat i były wysoko oceniane przez wszystkich uczestników.

Jednym z ważnych kierunków zainteresowań Profesora Stanisława Rudolfa była problematyka Europejskich Rad Zakładowych. Był On pionierem zgłębiania tej problematyki w warunkach polskich. Pierwsza Jego publikacja na ten temat, prezentująca istniejące w tym zakresie doświadczenia z okresu przed przyjęciem dyrektywy Unii Europejskiej o Europejskich Radach Zakładowych, ukazała się w 1994 r. Profesor Stanisław Rudolf prowadził na ten temat badania ankietowe obejmujące wszystkich polskich przedstawicieli w tych Radach. Miał duży udział w upowszechnieniu tej problematyki w polskich warunkach, umieszczając swoje liczne publikacje na ten temat w takich czasopismach, jak „Studia Prawno-Europejskie”, „Ekonomika i Organizacja Przedsiębiorstwa” czy dziennik „Rzeczpospolita”. Warto odnotować, że uczestniczył On również w przygotowywaniu uchwalonej przez Sejm w 2002 r. ustawy o Europejskich Radach Zakładowych.

Okres transformacji przyniósł nowe wyzwania i nowe problemy do rozwiązania. Jedno z takich wyzwań dotyczyło nowej struktury zarządzania w prywatyzowanych przedsiębiorstwach, przyjmujących najczęściej formę spółek. Profesor Stanisław Rudolf zainteresował się problemami nadzoru korporacyjnego, zupełnie wtedy nowymi, tak dla naukowców, jak i praktyków gospodarczych. Wykorzystał tu swoje doświadczenia związane z funkcjonowaniem nadzoru korporacyjnego w krajach zachodnich, które ograniczały się co prawda do udziału

przedstawiciele załogi w organach nadzoru, ale dawały możliwość rozpoczęcia na ten temat badań w polskich warunkach.

Rezultatem tych zainteresowań były realizowane w ciągu ostatnich kilkunastu lat cykliczne konferencje oraz szerokie badania empiryczne. Pierwsza konferencja poświęcona problemom nadzoru korporacyjnego odbyła się w 1997 r. i zaowocowała książką pod redakcją naukową Stanisława Rudolfa pt. *Nadzór właścicielski w spółkach prawa handlowego*, wydaną nakładem Wydawnictwa Naukowego PWN w 1999 r. Do 2010 r. odbyło się siedem takich konferencji i ukazało się siedem towarzyszących im obszernych monografii. Równocześnie Profesor Stanisław Rudolf wraz z zespołem realizował poświęcone tej problematyce badania empiryczne, finansowane przez Komitet Badań Naukowych, Ministerstwo Nauki i Szkolnictwa Wyższego oraz Ministerstwo Przekształceń Własnościowych, a także instytucje zagraniczne. Badania te stanowiły materiał źródłowy dla kolejnych publikacji, w tym również książkowych. Zarówno wspomniane konferencje, jak i badania empiryczne sprawiły, że ośrodek Łódzki należy do czołowych w Polsce pod względem badania problematyki nadzoru korporacyjnego.

W ostatnich latach Profesor Stanisław Rudolf poszerzył zakres swoich zainteresowań naukowych o problemy nowej ekonomii instytucjonalnej. Jest to niewątpliwie najważniejszy nurt współczesnej ekonomii, początkowo opozycyjny w stosunku do ekonomii neoklasycznej, a obecnie nastawiony na jej uzupełnianie o nowe teorie i koncepcje ekonomiczne. Nowa ekonomia instytucjonalna próbuje uwzględnić zjawiska i problemy, które niesie ze sobą rozwój gospodarczy. W nurcie tym mieszczą się takie zainteresowania Profesora Stanisława Rudolfa, jak partycypacyjne formy zarządzania czy nadzór korporacyjny. W Jego dorobku dotyczącym tej problematyki znaleźć można wiele artykułów oraz dwie przygotowane pod Jego redakcją monografie.

W okresie 40 lat pracy w Uniwersytecie Łódzkim Profesor Stanisław Rudolf opublikował ponad 180 książek, artykułów, podręczników itp. Ponad 30 publikacji ukazało się w języku angielskim. O części tych publikacji już wspomniano. Ogólnie dotyczą one problematyki badawczej Profesora Stanisława Rudolfa, a więc partycypacji pracowniczej i demokracji przemysłowej, problemów nadzoru korporacyjnego oraz nowej ekonomii instytucjonalnej. Duża ich część ukazała się w takich wydawnictwach, jak PWN, PWE czy Wydawnictwo Uniwersytetu Łódzkiego, jak również w najpoważniejszych czasopismach krajowych – „*Ekonomista*”, „*Przegląd Organizacji*”, „*Humanizacja Pracy*”, „*Przegląd Socjologiczny*” i „*Samorząd Terytorialny*”.

Od początku swojej pracy w Uniwersytecie Łódzkim Profesor Stanisław Rudolf w swej działalności dydaktycznej znacznie wykraczał poza przyjęte standardy. Przyczynił się do spopularyzowania sprawdzianów testowych, wydając w 1982 r. *Zbiór zadań i testów z ekonomii politycznej kapitalizmu*. Był to pierw-

szy tego rodzaju podręcznik, służący samodzielnej pracy oraz sprawdzaniu własnych wiadomości przez studentów. Prowadził wykłady, seminaria i konwersatoria z takich przedmiotów, jak: mikro- i makroekonomia, zarządzanie zmianami, partycypacyjne zarządzanie, kreowanie postaw przedsiębiorczych itp., niektóre również w języku angielskim.

W 1991 r. Profesor Stanisław Rudolf powołany został przez dziekana Wydziału Ekonomiczno-Socjologicznego na kierownika Zespołu Dydaktycznego, utworzonego do przygotowania pierwszego w nowych warunkach programu dydaktycznego dla kierunku ekonomia. W 1997 r. przygotował koncepcję oraz program specjalności pod nazwą „Przedsiębiorczość w biznesie”, został również pierwszym opiekunem tej specjalności. Jest współautorem kilku podręczników z ekonomii. Wypromował 6 doktorów. Pod Jego kierunkiem przygotowanych zostało ponad 250 prac magisterskich. Był recenzentem 9 prac doktorskich, a także dorobku naukowego w 5 przewodach habilitacyjnych oraz 3 przewodach profesorskich.

Profesor Stanisław Rudolf pełnił również wiele funkcji organizacyjnych w Uniwersytecie Łódzkim. Oprócz wyżej wymienionych na uwagę zasługują takie, jak: zastępca dyrektora Instytutu Ekonomii, kierownik Studium Zaocznego Wydziału Ekonomiczno-Socjologicznego, kierownik Studium Podyplomowego, pełnomocnik rektora ds. współpracy z kilkoma uczelniami zagranicznymi, członek Uczelnianej Komisji Dyscyplinarnej, członek wielu komisji wydziałowych. W latach 2003–2010 pełnił funkcję kierownika Katedry Ekonomii Instytucjonalnej. Jest również aktywnym członkiem Łódzkiego Towarzystwa Naukowego, sprawując m.in. funkcję przewodniczącego Komisji Ekonomicznej tego stowarzyszenia.

Profesor Stanisław Rudolf prowadzi szeroką działalność międzynarodową. Na szczególne podkreślenie zasługuje Jego udział w pracach Congress of Political Economists International (COPE). Jest to międzynarodowa organizacja ekonomistów z siedzibą w USA, skupiająca naukowców i praktyków z całego świata. Znana jest głównie z corocznych konferencji naukowych oraz licznych publikacji. Profesor Stanisław Rudolf był jednym z jej założycieli, od początku pozostaje członkiem jej Rady Dyrektorów. W 1997 r. był organizatorem konferencji COPE w Uniwersytecie Łódzkim. W latach 2001–2005 pełnił funkcję prezydenta elekta, a następnie prezydenta COPE. W tym czasie zorganizował konferencje w Kairze oraz Santiago de Chile.

Ważne miejsce w działalności Profesora Stanisława Rudolfa zajmuje również Polskie Towarzystwo Ekonomiczne (PTE). Od wielu lat aktywnie uczestniczy On w pracach tej organizacji, zarówno na szczeblu regionalnym, jak i ogólnopolskim. W latach 2003–2010 przez dwie kadencje pełnił z wyboru funkcję prezesa Zarządu Oddziału PTE w Łodzi (wcześniej był wiceprezesem Zarządu). W tym okresie podjął wiele inicjatyw głównie mających na celu integrację łódzkiego

środowiska ekonomistów, a także integrację łódzkich uczelni ekonomicznych. Wymienić tu należy m.in. wydawanie regionalnego czasopisma ekonomistów – „Studia Ekonomiczne Regionu Łódzkiego”, organizowanie konkursu na najlepszą pracę magisterską z zakresu ekonomii, coroczne konferencje dla naukowców i praktyków regionu łódzkiego, połączone z publikacją konferencyjną. Ważnym elementem takiej działalności integracyjnej było podpisanie w 2009 r. w Oddziale PTE w Łodzi porozumienia o współpracy pięciu wydziałów ekonomicznych łódzkich uczelni.

Od 2005 r. Profesor Stanisław Rudolf pełni funkcję wiceprezesa Zarządu Krajowego PTE, w którym odpowiada za współpracę zagraniczną. Reprezentuje PTE na konferencjach i kongresach międzynarodowych (European Economic Association, International Economic Association itp.). Sprawuje też wiele funkcji związanych z działalnością PTE, takich m.in. jak: przewodniczący Sądu Konkursowego na najlepszy podręcznik z zakresu ekonomii, członek Sądu Konkursowego Nagrody PTE im. prof. Edwarda Lipińskiego za pracę wnoszącą nowe wartości do dorobku nauk ekonomicznych, członek Kapituły Złotej Odznaki Honorowej PTE z Wieńcem, redaktor „Biuletynu PTE”, na którego łamach często zamieszcza swoje teksty.

W 1998 r. Profesor Stanisław Rudolf równolegle podjął pracę w Wyższej Szkole Ekonomii i Administracji w Kielcach, w chwili powstania tej uczelni. Jest to jedyna uczelnia niepubliczna, w której pracował i w której nadal pracuje. Pełnił w niej wiele funkcji, w tym prorektora ds. nauki, dziekana Wydziału Ekonomii oraz kierownika Katedry Ekonomii. Tę ostatnią funkcję sprawuje do chwili obecnej.

Działalność naukowa, dydaktyczna oraz organizacyjna Profesora Stanisława Rudolfa została uhonorowana licznymi odznaczeniami i wyróżnieniami. Otrzymał on m.in. takie odznaczenia państwowe, jak: Krzyż Kawalerski Orderu Odrodzenia Polski, Złoty Krzyż Zasługi oraz Medal Komisji Edukacji Narodowej. Trzykrotnie wyróżniony został nagrodami ministra nauki i szkolnictwa wyższego oraz wielokrotnie nagrodami rektora Uniwersytetu Łódzkiego. W uznaniu zasług dla łódzkiego środowiska naukowego i gospodarczego został odznaczony także Złotą Odznaką Uniwersytetu Łódzkiego, Honorową Odznaką Miasta Łodzi oraz Honorową Odznaką Województwa Łódzkiego.

Profesor Stanisław Rudolf jest szczęśliwym mężem, ojcem i dziadkiem. Jego małżonka Grażyna pracowała całe życie w strukturach administracyjnych Uniwersytetu Łódzkiego, pełniąc przez ostatnich kilkanaście lat przed przejściem na emeryturę funkcję zastępcy dyrektora administracyjnego. Córka Bogna, absolwentka historii sztuki oraz chemii na Uniwersytecie Łódzkim, została właśnie profesorem nadzwyczajnym na Wydziale Chemii swojej macierzystej uczelni. Syn Wawrzyniec jest adiunktem na Wydziale Zarządzania Uniwersytetu Łódz-

kiego, a jego małżonka Agnieszka również jest pracownikiem naukowo-dydaktycznym, adiunktem na Wydziale Prawa i Administracji tej uczelni. Profesor Stanisław Rudolf ma dwoje wnucząt – Karolinę (8 lat) i Aleksandra (5 lat).

opracował Artur Pollok